

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

6 Φεβρουαρίου 2023

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 573

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 10161/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου.

**Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Την περ. α της παρ. 2 του άρθρου 42 του ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (Α' 193).

2. Την υποπερ. ββ της περ. α της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ" και λοιπές διατάξεις» (Α' 118).

3. Το άρθρο 175 του ν. 4823/2021 «Αναβάθμιση του Σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» (Α' 136).

4. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

5. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).

6. Το π.δ. 84/2019 «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων» (Α' 123).

7. Το π.δ. 2/2021 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 2).

8. Την υπό στοιχεία 168/Υ1/08-01-2021 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ζωή Μακρή» (Β' 33).

9. Την υπό στοιχεία 104671/ΓΔ4/27-09-2021 υπουργική απόφαση «Πιλοτική Εφαρμογή Προγραμμάτων Σπουδών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» (Β' 4003).

10. Την υπ' αρ. 65/08-12-2022 πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

11. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.1/Γ/48/6455/Β1/20-01-2023 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών των Α', Β' και Γ' τάξεων Γενικού Λυκείου ορίζεται ως εξής:

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα των Θρησκευτικών ως μάθημα οργανικά ενταγμένο στην ελληνική εκπαίδευση

Το μάθημα των Θρησκευτικών εντάσσεται στον κανόνα των υποχρεωτικών σχολικών μαθημάτων του ελληνικού σχολείου, τα οποία διδάσκονται στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η οργάνωση και η λειτουργία του θεμελιώνονται στο Σύνταγμα της Ελλάδας, στους νόμους του ελληνικού κράτους, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), και στις συμβάσεις και συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και στις αποφάσεις της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ). Βασική αποστολή του μαθήματος των Θρησκευτικών αποτελεί η «ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης», η οποία είναι συνταγματική υποχρέωση του κράτους. Για να υπηρετεί τον εν λόγω σκοπό, το μάθημα διδάσκεται επί ικανού αριθμού ωρών διδασκαλίας εβδομαδιαία στο πρόγραμμα του Δημοτικού, Γυμνασίου, ΓΕΛ και ΕΠΑΛ και τα μαθησιακά αποτελέσματά του αξιολογούνται συντελώντας στη γενικότερη επίδοση των μαθητών και μαθητριών.

Ο θεμελιώδης παιδαγωγικός και ανθρωπολογικός προσανατολισμός του μαθήματος των Θρησκευτικών

Το παιδαγωγικό και μορφωτικό έργο που παρέχεται μέσω της διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών αποσκοπεί στην ενίσχυση και την εμπέδωση της θρησκευτικής συνείδησης των ορθόδοξων μαθητών και μαθητριών. Η προοπτική αυτή υπηρετεί την ολόπλευρη ανάπτυξή τους, κυρίως δε συμβάλλει στην καλλιέργεια του ανθρώπινου προσώπου ως μοναδικής, ανεπανάλη-

πτης και ελεύθερης ύπαρξης. Με αυτόν τον τρόπο το μάθημα παρέχει όλα τα αναγκαία ερεθίσματα, ώστε οι μαθητές/-τριες να γνωρίζουν τον εαυτό τους, να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους ανθρώπους και τον κόσμο γύρω τους, καθώς και να αφουγκράζονται και να αντιμετωπίζουν τις μεγάλες προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου.

Το μάθημα των Θρησκευτικών ως μάθημα παιδείας και πολιτισμού

Το μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί μάθημα παιδείας και πολιτισμού. Σε αυτό καλούνται οι μαθητές/-τριες να αναγνωρίσουν και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, ώστε να αποκτήσουν συναίσθηση της ευθύνης για τη συνέχειά της σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο. Υπό αυτή την έννοια, λαμβάνουν τα απαραίτητα εφόδια, για να δρουν στο μέλλον ως ενεργοί πολίτες του ελληνικού κράτους, στο οποίο η παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελεί ζωντανό και λειτουργικό στοιχείο της ιστορικής ταυτότητας και του πολιτισμού του, και κατ' επέκταση συστατική παράμετρο του δημόσιου χώρου. Εκτός τούτων, αποτελεί μάθημα ευρωπαϊκής παιδείας και εκπαιδεύει Ευρωπαίους πολίτες προάγοντας τις διαχρονικές χριστιανικές αξίες, οι οποίες αποτέλεσαν τα θεμέλια του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Το μάθημα των Θρησκευτικών ως μάθημα ταυτότητας του προσώπου

Το μάθημα των Θρησκευτικών, λαμβάνοντας υπόψη τις προσεγγίσεις των επιστημών της θεολογίας, της παιδαγωγικής και της θρησκευτοπαιδαγωγικής, σε συνδυασμό με τα σύγχρονα πορίσματα της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, της αναπτυξιακής ψυχολογίας και της διδακτικής, προτάσσει την ανάπτυξη του ανθρώπου ως ενιαίας ψυχοσωματικής οντότητας. Επειδή συντελεί στην ανάπτυξη της ταυτότητας του προσώπου, αντιμετωπίζει τους μαθητές/-τριες ως πρόσωπα, καθένα εκ των οποίων φέρει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και εμπειρίες, συγκεκριμένες ανάγκες και ποικίλα ενδιαφέροντα, που έχουν άμεση αναφορά στην πορεία της ψυχοσωματικής του ωρίμανσης. Επομένως, το μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης, της αυτοπεποίθησης, της ενσυναίσθησης αλλά και της ανθεκτικότητας των νέων ανθρώπων. Μέσα από αυτό το πρίσμα, οι μαθητές/-τριες καλούνται να αποκτήσουν τις κατάλληλες ικανότητες, ώστε να συνυπάρχουν αρμονικά με όλους τους ανθρώπους και με τον θρησκευτικά «άλλο» και να συνεργάζονται συμβάλλοντας στην εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου.

Από την άλλη πλευρά, το μάθημα των Θρησκευτικών επικεντρώνεται στην εκπαίδευση του νέου ανθρώπου. Για τον λόγο αυτό είναι διακριτό μάθημα στη σχολική εκπαίδευση, που εισάγει ως αντικείμενο στη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης τη σχέση του ανθρώπου με το θείο, όπως αυτή νοηματοδοτείται στην ορθόδοξη παράδοση και τον πολιτισμό. Το μορφωτικό αυτό περιεχόμενο αξιολογείται ως έγκυρη πρόταση προσανατολισμού του βίου και ως ζωτικό σημείο αναφοράς για την ανακάλυψη απαντήσεων σε βασικά ερωτήματα που απασχολούν τον άνθρωπο στην πορεία ανάπτυξης της ταυτότητάς του.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μαθαίνουν ελεύθερα, σε σχολικό πλαίσιο, τι σημαίνει να είναι κανείς ορθόδοξος χριστιανός, πως η επιλογή αυτή διαμορφώνει τη ζωή του, το πολιτισμικό του πλαίσιο, τις θέσεις του στην ευρύτερη κοινωνία αλλά και τη δράση του ως αυριανού πολίτη και ως ισότιμου συνομιλητή στον δημόσιο χώρο του ελληνικού κράτους, της Ευρώπης και του κόσμου όλου. Ενθαρρύνονται, έτσι ουσιαστικά, να συσχετίζουν αυτή την πρόταση προσανατολισμού της ζωής με τις σύγχρονες προκλήσεις του κοινωνικού γίγνεσθαι και υποστηρίζονται με την ανάπτυξη των ικανότητων να δρουν δημοκρατικά, ελεύθερα και με αγάπη για τον συνάνθρωπο.

Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Γενικοί Σκοποί

Με βάση όλα τα παραπάνω διαμορφώνονται οι γενικοί σκοποί της διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ειδικότερα, το μάθημα των Θρησκευτικών συμβάλλει:

- Στη διαμόρφωση ελεύθερων, υπεύθυνων και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών και στην προετοιμασία των μαθητών και μαθητριών για τον δημόσιο χώρο με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναδεικνύουν ως πολίτες του κόσμου τις οικουμενικές αρχές και αξίες μέσα από την οπτική της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης.

- Στην ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών και μαθητριών, μέσω της ανάλυσης και εμπέδωσης της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, με τέτοιο τρόπο, ώστε να μη διακυβεύεται σε καμία περίπτωση η ελεύθερη διάπλαση της προσωπικότητάς τους.

- Στην κατανόηση και ερμηνεία βασικών πτυχών της διδασκαλίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όπως αυτές καταγράφονται στην Αγία Γραφή, στη δογματική και ηθική διδασκαλία της, στη λατρευτική της ζωή και στην παράδοση των αγίων Πατέρων της.

- Στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών και μαθητριών, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες, να μπορούν να ζήσουν δημιουργικά, με αγάπη προς τον άνθρωπο, τη ζωή και τη φύση και να διακατέχονται από πίστη προς την πατρίδα και τα γνήσια στοιχεία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, η οποία αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της σύγχρονης ελληνικής και ευρωπαϊκής παιδείας.

- Στην εξοικείωση με τη σχέση Θεού και ζωής ως κινητήρια δύναμη που συμβάλλει στον προσανατολισμό του βίου και την ανακάλυψη της προσωπικής ταυτότητας.

- Στην αναγνώριση του συλλογικού θρησκευτικού βιώματος, το οποίο στην Ελλάδα διαμορφώνεται μέσω της ιστορικής παρουσίας και δράσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

- Στην ανάδειξη της σημασίας που έχει η θρησκευτική αγωγή ως προς τις ικανότητες των μαθητών/-τριών να επικοινωνούν με τον εαυτό τους, με τους άλλους και τον κόσμο ολόκληρο, να δημιουργούν, να αυτενεργούν, να καλλιεργούν δεξιότητες και να παράγουν νέα γνώση, η οποία να μετασηματίζεται σε δράση στην κοινωνία,

εμπνεόμενη από το όραμα και την ελπίδα για την ειρήνη, τη συνύπαρξη, την ισότητα, τη δημοκρατία και γενικά την αλλαγή και τη βελτίωση του κόσμου.

- Στη μελέτη του θρησκευτικού φαινομένου εν γένει με γνώμονα τη διαθεματική και τη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης.

- Στη γνωριμία με άλλα θρησκευτά και θρησκευτικές και μη θρησκευτικές κοσμοθεωρίες, κάτι που επιτυγχάνεται σε συνάρτηση με τα αναπτυξιακά και παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των παιδιών και των εφήβων και πάντα διακριτά, αποβλέποντας στην καλλιέργεια της ικανότητας για διάλογο, για σεβασμό απέναντι στην ετερότητα, καθώς και για αρμονική συνύπαρξη με τους άλλους.

Ειδικοί Στόχοι

Οι ειδικοί στόχοι του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Λύκειο είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες, μέσα από τη βιωματική, διαθεματική, διεπιστημονική και διερευνητική προσέγγιση σταθμών εξέλιξης της πορείας της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τη θεολογική ερμηνεία γεγονότων από την ιστορία της ανθρωπότητας και του κόσμου, αλλά και σύγχρονων ζητημάτων που ανακύπτουν από την παρουσία των θρησκειών, να:

- Κατανοήσουν τη δογματική διδασκαλία της ορθόδοξης χριστιανικής διδασκαλίας για τον Τριαδικό Θεό, τον Χριστό, την Εκκλησία, τον κόσμο και τον άνθρωπο, και τη σημασία της για τον κοινωνικό βίο.

- Εξηγήσουν μέσα από τη διδασκαλία της Εκκλησίας την αξία του ανθρώπινου προσώπου (ομοτιμία μεταξύ των ανθρώπων χωρίς καμία διάκριση) και την ιδιαιτερότητά του σε σχέση με την κτίση.

- Αναγνωρίσουν τον λειτουργικό, λατρευτικό, αγιολογικό και εκκλησιαστικό πλούτο της ορθόδοξης χριστιανικής ζωής ως δομικά στοιχεία νοηματοδότησης του βίου και της ελληνορθόδοξης ταυτότητας.

- Εκτιμήσουν το χριστιανικό ήθος και τη χριστιανική πίστη και ζωή ως πλαίσιο της ολόπλευρης και ισόρροπης ανάπτυξης των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυναμικών τους, ώστε να γίνουν ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, με αγάπη προς τον άνθρωπο, τη ζωή και το φυσικό περιβάλλον.

- Διαμορφώσουν στέρεα πεποίθηση της αξίας και των αρχών της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης ως ελεύθεροι, υπεύθυνοι και κριτικά σκεπτόμενοι πολίτες του ελληνικού κράτους, της Ευρώπης και του κόσμου, που έχουν ενεργό ρόλο στον δημόσιο χώρο.

- Διακρίνουν την επίδραση της θρησκείας και των θρησκευτικών και μη θρησκευτικών κοσμοθεωριών στην πορεία του ανθρώπου στο παρελθόν και στον σύγχρονο κόσμο ως παραγόντων διαμόρφωσης ταυτότητας με σεβασμό στην ετερότητα και την αρμονική συνύπαρξη.

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Το περιεχόμενο του γνωστικού αντικείμενου στο Λύκειο, ακολουθώντας τη σπειροειδή διάταξη του διδακτικού υλικού (όπως αυτή αποτυπώνεται στους τρεις προηγούμενους κύκλους), οργανώνεται με βάση τα εξής κριτήρια:

Α) Τα οκτώ (8) Κεντρικά Θέματα - Θεματικά Πεδία, τα οποία αντιστοιχούν σε θεμελιώδεις πτυχές της ορθόδοξης θεολογίας 1. Θεός, 2. Δημιουργία - Πτώση,

3. Άνθρωποι του Θεού (Προφήτες - Άγιοι), 4. Ενανθρώπιση - Χριστός, 5. Εκκλησία - Λατρεία - Αγία Γραφή, 6. Βασιλεία του Θεού (Μεταμόρφωση, Εσχατολογία), 7. Χριστιανική Ζωή (Ζωή και Θάνατος) και διακριτά στη μελέτη του θρησκευτικού φαινομένου και των θρησκειών (1. Θρησκεία/ες-Κοσμοθεωρίες), με βάση τα οποία σχεδιάζονται και αναπτύσσονται οι επιμέρους θεματικές του Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ):

Α' Λυκείου

1. Θεός

2. Δημιουργία - Πτώση

3. Άνθρωποι του Θεού (Προφήτες - Άγιοι)

4. Ενανθρώπιση - Χριστός

Β' Λυκείου

1. Εκκλησία - Λατρεία - Αγία Γραφή

2. Βασιλεία του Θεού (Μεταμόρφωση, Εσχατολογία)

3. Θρησκεία/ες - Κοσμοθεωρίες

Γ' Λυκείου

1. Χριστιανική Ζωή (Ζωή και Θάνατος)

2. Θρησκεία/ες - Κοσμοθεωρίες

Β) Τους τρεις (3) βασικούς άξονες, οι οποίοι υπηρετούν τους ειδικούς στόχους του ΠΣ των τεσσάρων κύκλων. Οι τρεις αυτοί βασικοί άξονες ταυτίζονται με ερωτήματα που καθορίζουν τη σύγχρονη θρησκευτική εκπαίδευση στην Ελλάδα και αφορούν τον άνθρωπο-πολίτη: i) Τι σημαίνει να είναι ορθόδοξος χριστιανός και πως η επιλογή αυτή διαμορφώνει τη ζωή του, ii) Ποιο είναι το πολιτισμικό πλαίσιο και πως η ορθόδοξη χριστιανική ταυτότητα επηρεάζει τις θέσεις του στην ευρύτερη κοινωνία, iii) Πως διαμορφώνεται η λειτουργία του ως πολίτη του κράτους, της Ευρώπης και ολόκληρου του κόσμου χάρη σε αυτή την ορθόδοξη χριστιανική ταυτότητα.

Γ) Τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά και μαθησιακά χαρακτηριστικά των μαθητών και μαθητριών.

Με βάση τα ανωτέρω διαμορφώνονται: i) οι Θεματικές Ενότητες, ii) τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα και iii) οι Ενδεικτικές Δραστηριότητες.

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Στο σχολείο του 21ου αιώνα οι μαθητές/-τριες τοποθετούνται στο επίκεντρο του μαθησιακού σχεδιασμού και οι ανάγκες τους, στο παρόν και στο μέλλον, είναι οι κεντρικοί άξονες για τη διαμόρφωση της διδακτικής πράξης. Οι μαθητές/-τριες όμως δεν είναι όλοι/-ες ίδιοι/-ες και έχουν διαφορετικά ψυχολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Σε ό,τι αφορά το μάθημα των Θρησκευτικών στο Λύκειο επιδιώκεται να δημιουργηθεί περιβάλλον μάθησης ικανό να οδηγήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες στη δημιουργία ισχυρού υποβάθρου γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Γι' αυτό άλλωστε, το ΠΣ οργανώνεται κατά τρόπο σπειροειδή, έτσι ώστε ο/η μαθητής/-τρια να χτίζει συνεχώς επάνω σε αυτό που έχει ήδη μάθει. Στη διαδικασία αυτή η κατανόηση της θεολογικής ορολογίας και η χρήση της θεολογικής γλώσσας συνιστούν απαραίτητη προϋπόθεση θρησκευτικού γραμματισμού. Υπό την έννοια αυτή επιδιώκεται οι θεολόγοι εκπαιδευτικοί του Λυκείου να:

- Δημιουργούν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης, ενθαρρύνοντας την ενεργό εμπλοκή των μαθητών/-τριών σε ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες,

- εστιάζουν στην οικειοποίηση βασικών γνώσεων με τη βοήθεια των οποίων αναπτύσσονται γνωστικές, μεταγνωστικές και άλλες δεξιότητες και ικανότητες, αξιοποιώντας τις αρχές της παιδαγωγικής ψυχολογίας και τα χαρακτηριστικά των γνωστικών αντικειμένων,

- επιδιώκουν τη διασύνδεση και ενσωμάτωση της νέας γνώσης με τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/-τριών μέσω πολλαπλών προσεγγίσεων ανάλογα με τις ανάγκες, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους,

- υιοθετούν στρατηγικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας και βιωματικής μάθησης και να αξιοποιούν εναλλακτικές πρακτικές, ποικίλα διδακτικά εργαλεία και δημιουργικές δραστηριότητες,

- χρησιμοποιούν κατάλληλα τις νέες τεχνολογίες στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής μάθησης και τα διαθέσιμα ψηφιακά εργαλεία,

- ενθαρρύνουν τον κριτικό στοχασμό επί γνωστικών διαδικασιών και πρακτικών.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, τα νέα ΠΣ μπορούν να εμπνεύσουν και να υποστηρίξουν τους/τις εκπαιδευτικούς, ώστε η σχολική τάξη να εξελιχθεί, όπως αναφέρθηκε, σε εργαστήριο έρευνας, επικοινωνίας, δράσης και έκφρασης, προκειμένου οι μαθητές/-τριες να εργάζονται για να πραγματώσουν: τη συνεργατικότητα, την αυτογνωσία, τη γλωσσική επίγνωση, την επικοινωνιακή ικανότητα, την υπευθυνότητα, την ανεκτικότητα, την πειθαρχία, το αίσθημα δικαίου, τη δημοκρατική ευαισθησία, την άμιλλα, την αλληλεγγύη, την αισθητική καλλιέργεια, την επίλυση προβλημάτων, τη διερευνητική μάθηση, τον ψηφιακό γραμματισμό και την ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης.

Οι τεχνικές διδασκαλίας, όπως παρουσιάζονται στο ΠΣ, κατηγοριοποιούνται σε επτά κατηγορίες: 1. Άμεσης Διδασκαλίας, 2. Ομαδοσυνεργασίας, 3. Διαλόγου, 4. Επίλυσης προβλημάτων, 5. Παιχνιδιού/δράσης, 6. Πρότζεκτ, 7. Αξιολόγησης.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η έννοια της αξιολόγησης στο μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί σημαντικό μέρος της εκπαιδευτικής πράξης, αφού εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα της διαδικασίας σχεδιασμού της διδασκαλίας. Η αξιολόγηση

βασίζεται σε στόχους και διαδικασίες, που δηλώνονται από τα ρήματα-ενέργειες των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της διδασκαλίας και το αντίστοιχο θρησκευτικό περιεχόμενο με το οποίο ενεργούν οι μαθητές/-τριες μέσα στην τάξη. Επιπλέον κριτήριά της αποτελούν το γνωστικό-βουλητικό και συναισθηματικό επίπεδο των μαθητών/-τριών της συγκεκριμένης τάξης και η επιλογή των κατάλληλων κριτηρίων/δραστηριοτήτων ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία της αξιολόγησης για κάθε μαθητή/-τρια ξεχωριστά. Στη γραπτή αξιολόγηση, αξιολογείται η επίδοση των μαθητών/-τριών, με βάση τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της διδασκαλίας, όσα δηλαδή οι μαθητές/-τριες πέτυχαν με επάρκεια στη διάρκεια και στο τέλος της διδασκαλίας ή των διδασκαλιών (γνώσεις, δεξιότητες κ.λπ.), όταν πρόκειται για ανακεφαλαιωτική διαδικασία αξιολόγησης.

Η αξιολόγηση πρέπει να είναι συνεχής και συστηματική και να χρησιμοποιείται ως εργαλείο για ανατροφοδότηση και επανασχεδιασμό, ώστε να εξασφαλίζει την επιτυχία του αποτελέσματος. Η αξιολόγηση των μαθητών/-τριών δεν έχει μοναδικό σκοπό τη γνωστοποίηση στους/στις μαθητές/-τριες του βαθμού επιτυχίας τους στο μάθημα, αλλά βοηθά και τον/την εκπαιδευτικό να αντιληφθεί κατά πόσο έχουν επιτευχθεί οι δείκτες επιτυχίας που έθεσε για το μάθημά του, κατά πόσο δηλαδή οι μαθητές/-τριες έχουν αφομοιώσει μαθησιακά τη διδασκαλία και μπορούν να την εφαρμόσουν.

Για μια σωστή και αποτελεσματική αξιολόγηση ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να λαμβάνει υπόψη όσα προβλέπουν το ΠΣ και οι διάφορες οδηγίες για τη διδασκαλία και την επίτευξη των δεικτών αξιολόγησης, να γνωρίζει πολύ καλά τους δείκτες αξιολόγησης και επάρκειας στους οποίους αναφέρονται οι ερωτήσεις και οι εργασίες που ζητά από τους/τις μαθητές/-τριες να κάνουν με τις δραστηριότητες, να γνωρίζει τις ικανότητες των μαθητών/-τριών και να έχει καλή γνώση των αναγκών και των ενδιαφερόντων τους, να καθορίζει τους στόχους της αξιολόγησης και να προσχεδιάζει τους τρόπους με τους οποίους θα αξιολογήσει, ώστε αυτοί να προάγουν την επικοινωνία και να επιτρέπουν την καλλιέργεια των ανώτερων νοητικών επιπέδων σκέψης των μαθητών/-τριών.

ΣΤ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – Α' ΛΥΚΕΙΟΥ		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση:
ΘΕΟΣ	Ο Θεός αποκαλύπτεται μέσα στην ιστορία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν στις σχετικές βιβλικές διηγήσεις τους τρόπους με τους οποίους ο Θεός αποκαλύπτεται μέσα στην ιστορία. • Να δίνουν παραδείγματα μέσα από τα οποία φαίνεται η σημασία της αποκάλυψης του Θεού για τον άνθρωπο και τον κόσμο.
	Η σχέση με τον Τριαδικό Θεό.	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρουσιάζουν τη διδασκαλία της Εκκλησίας για τη σχέση του Τριαδικού Θεού με τα δημιουργήματά του, τον άνθρωπο και την κτίση. • Να αναδεικνύουν τη σχέση Θεού – ανθρώπου ως αφετηρία των διαπροσωπικών σχέσεων και πρότυπο για την οικοδόμηση της κοινωνικής συνοχής στον σύγχρονο κόσμο.
	Επικοινωνώντας με τον Θεό.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την προσευχή ως τρόπο επικοινωνίας του ανθρώπου με τον Θεό μέσα από παραδείγματα προφητών και αγίων. • Να αιτιολογούν το γεγονός ότι η προσωπική σχέση με τον Θεό έχει άμεσο αντίκτυπο στη σχέση που διαμορφώνει ο άνθρωπος με τον συνάνθρωπό του και την κτίση.
	Η δικαιοσύνη του Θεού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να προσδιορίζουν το περιεχόμενο της έννοιας «δικαιοσύνη» και της έννοιας «αδικία» σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας. • Να αξιολογούν τη θέση της Εκκλησίας σχετικά με το πρόβλημα της αδικίας στον σύγχρονο κόσμο και τον αγώνα της για τη μεταμόρφωσή του.
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ – ΠΤΩΣΗ	Ο Θεός ως Δημιουργός του κόσμου και του ανθρώπου.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν τη σημασία της «εκ του μηδενός» δημιουργίας του κόσμου και του ανθρώπου, έπειτα από την επεξεργασία σχετικών κειμένων της πατερικής παράδοσης. • Να διακρίνουν τον συμβολικό χαρακτήρα και τις ανθρωπομορφικές εκφράσεις της θρησκευτικής γλώσσας των βιβλικών διηγήσεων αναφορικά με τη δημιουργία του κόσμου και του ανθρώπου.
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ – ΠΤΩΣΗ		<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν ότι δεν υπάρχει θέμα σύγκρουσης επιστήμης και Αγίας Γραφής στο θέμα της δημιουργίας του κόσμου-ανθρώπου, καθώς απαντούν σε διαφορετικά ερωτήματα.

	<p>Η κατ' εικόνα Θεού δημιουργία του ανθρώπου και η προοπτική της ομοίωσης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τα χαρίσματα της ανθρώπινης φύσης, με τα οποία ο Θεός προίκισε τον κάθε άνθρωπο κατά τη δημιουργία. • Να ανακαλύπτουν νέες προοπτικές στον προσωπικό και συλλογικό βίο, οι οποίες προκύπτουν από τη διδασκαλία της κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση Θεού δημιουργίας του ανθρώπου. • Να εντοπίζουν τη θεολογική αφετηρία της ισοτιμίας όλων των ανθρώπων, καθώς και τη σημασία της στον σύγχρονο κόσμο.
	<p>Άνδρας και γυναίκα: Μοναδικοί και ισότιμοι.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τη βιβλική διήγηση για τη δημιουργία του Αδάμ και της Εύας. • Να αναγνωρίζουν τη δυναμική της συναλληλίας, της συνεργασίας και της αγάπης στις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων. • Να διατυπώνουν επιχειρήματα υπέρ της ισότιμης θέσης της γυναίκας στο κοινωνικό πλαίσιο, εντοπίζοντας στην ορθόδοξη διδασκαλία και παράδοση στοιχεία που αναδεικνύουν την ισοτιμία της με τον άνδρα.
	<p>Η ελευθερία του ανθρώπου.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν γιατί η πτώση του ανθρώπου από τον Παράδεισο οφείλεται στην ελευθερία επιλογής που έδωσε εξ αρχής ο Θεός στον άνθρωπο, να θέλει ή όχι τη σχέση μαζί του. • Να δίνουν παραδείγματα από τη σύγχρονη ζωή ορθής και λανθασμένης χρήσης της ελευθερίας του ανθρώπου. • Να διερευνούν τη σημασία του γεγονότος ότι όλα όσα δημιούργησε ο Θεός είναι «καλά λίαν». • Να διατυπώνουν επιχειρήματα υπέρ της ελευθερίας ως προσωπικού και κοινωνικού αγαθού, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική διδασκαλία της ορθόδοξης παράδοσης.
	<p>Ο ρόλος του ανθρώπου για το μέλλον της κτίσης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν βασικά σημεία της ορθόδοξης διδασκαλίας που δείχνουν ότι ο άνθρωπος λειτουργεί ως ιερέας του κόσμου που δέχεται την κτίση ως δώρο και ευλογία από τον Θεό και έργο του είναι να δρα δημιουργικά μέσα στην κτίση και με απόλυτο σεβασμό σε κάθε δημιούργημα.
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ	<p>Προφήτες: Το όραμα και ο αγώνας για έναν καλύτερο κόσμο.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν βασικά γνωρίσματα του κηρύγματος των προφητών. • Να εντοπίζουν στοιχεία της διδασκαλίας των προφητών που αφορούν μορφές αδικίας και καταπίεσης των αδυνάτων. • Να αναδεικνύουν το μήνυμα της διδασκαλίας των προφητών για κοινωνική

		δικαιοσύνη για την αντιμετώπιση του σύγχρονου κοινωνικού κακού.
	Άγιοι: Άνθρωποι κάθε εποχής.	<ul style="list-style-type: none"> • Να προσδιορίζουν την έννοια της αγιότητας σύμφωνα με την ορθόδοξη παράδοση. • Να διαπιστώνουν από τη μελέτη του βίου τους ότι οι άγιοι/-ες είναι άνθρωποι κάθε εποχής που εφάρμοσαν το θέλημα του Θεού στη ζωή τους. • Να διακρίνουν το απόλυτο πρότυπο της αγιότητας στο πρόσωπο μιας γυναίκας, της Παναγίας.
	Μνήμη αγίων: Οι άγιοι ως πρότυπα της ζωής των χριστιανών.	<ul style="list-style-type: none"> • Να προσδιορίζουν ως αυθεντικό τρόπο εορτής των αγίων τη μίμηση της ζωής τους σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο. • Να διαπιστώνουν μέσα από παραδείγματα νεοφανών αγίων ότι η Εκκλησία αναδεικνύει διαρκώς πρότυπα ανθρώπων που εφάρμοσαν τον ευαγγελικό τρόπο ζωής στον βίο και στα έργα τους. • Να ανακαλύπτουν πρότυπα πνευματικής ζωής και δράσης στις ζωές αγίων ως στάσεις ζωής με κοινωνικές και οικουμενικές προοπτικές. • Να αναγνωρίζουν πτυχές της αγιότητας και του έργου αγίων της Εκκλησίας με σημαντική συμβολή στην επιστήμη, στην παιδεία και στον πολιτισμό.
	Οι νεομάρτυρες της Εκκλησίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν στα συναξάρια της Εκκλησίας παραδείγματα εθνομαρτύρων και νεομαρτύρων καθώς και τις διαφορές τους. • Να αναγνωρίζουν παραδείγματα νεομαρτύρων της Εκκλησίας που προέρχονται από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις. • Να προσδιορίζουν το ιστορικό πλαίσιο που έζησαν οι νεομάρτυρες σε σχέση με παραδείγματα σύγχρονων γενοκτονιών (Ελλήνων της Μ. Ασίας και του Πόντου, Αρμενίων, Ασσυρίων κ.λπ.).
ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΗ – ΧΡΙΣΤΟΣ	Από τις προφητείες της Π.Δ. στο πρόσωπο του Χριστού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν το κήρυγμα των προφητών για τον Μεσσία με το πρόσωπο του Χριστού. • Να ερμηνεύουν το ελπιδοφόρο μήνυμα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, μέσα από τη σχετική βιβλική διήγηση. • Να συσχετίζουν την Ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού με το σχέδιο της Θείας Οικονομίας για την αποκατάσταση της σχέσης Θεού – ανθρώπου και τη σωτηρία του.

ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΗ – ΧΡΙΣΤΟΣ	Ο Χριστός ανάμεσα στους ανθρώπους.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν γιατί η γέννηση του Χριστού αποτελεί και γενέθλια ημέρα της ανθρωπότητας • Να εντοπίζουν μέσα από βιβλικά παραδείγματα τις συνέπειες της Θείας ενανθρωπήσεως στη ζωή του ανθρώπου.
	Χριστός: Αληθινός Θεός και αληθινός άνθρωπος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν ότι στο πρόσωπο του Χριστού υπάρχουν ενωμένες αχώριστα και αδιαίρετα δύο τέλειες φύσεις, η θεία και η ανθρώπινη. • Να αναδεικνύουν τη σημασία της ένωσης των δύο τέλειων φύσεων στο πρόσωπο του Χριστού για τη σωτηρία του ανθρώπου.
	«Τίνα με λέγουσιν οί άνθρωποι είναι;»	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τα αίτια της αμφισβήτησης του Χριστού κατά την εποχή της επίγειας δράσης του. • Να προσεγγίζουν κριτικά σύγχρονες παρερμηνείες για το πρόσωπο του Χριστού.
	Ο Χριστός διδάσκει και θεραπεύει.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν βασικές πτυχές του διδακτικού έργου του Χριστού με αναφορές στον παραβολικό του λόγο. • Να συνδέουν το απολυτρωτικό έργο του Χριστού, μέσα από τις διηγήσεις των θαυμάτων του, με την ψυχασωματική αναγέννηση του ανθρώπου.
	Από τον Πύργο της Βαβέλ στην κοινωνία της εν Χριστώ αγάπης.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τη βιβλική αφήγηση για την κατασκευή του Πύργου της Βαβέλ και τους συμβολισμούς της. • Να αναγνωρίζουν την εν Χριστώ αγάπη ως δομικό στοιχείο της σχέσης των ανθρώπων μεταξύ τους, μέσα από την επεξεργασία σχετικών βιβλικών και ερμηνευτικών κειμένων. • Να εξηγούν τους τρόπους με τους οποίους η χριστιανική αγάπη μπορεί να αποτελεί θεμέλιο των διαπροσωπικών και κοινωνικών σχέσεων στον σύγχρονο κόσμο.
	Η σταυρική θυσία του Χριστού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τη σημασία της σταυρικής θυσίας του Χριστού για τη σωτηρία του ανθρώπου. • Να αναδεικνύουν το σωτηριώδες μήνυμα της θυσίας του Χριστού για τον σύγχρονο άνθρωπο και τη σύγχρονη κοινωνία.
	Ανάσταση: Η ζωή νικά τον θάνατο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εκθέτουν τα βασικά σημεία της ορθόδοξης διδασκαλίας για την Ανάσταση του Χριστού. • Να αποτιμούν τη σημασία που έχει το χαρμόσυνο μήνυμα της Ανάστασης του Χριστού για τη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου.
	Ο Χριστός στην τέχνη.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν το πρόσωπο του Χριστού ως πηγή έμπνευσης ποικίλων μορφών καλλιτεχνικής δημιουργίας και έκφρασης,

		στηριζόμενοι/-ες στις ευαγγελικές διηγήσεις.
	Το ελπιδοφόρο μήνυμα της ενανθρώπισης του Χριστού.	<ul style="list-style-type: none">• Να τοποθετούνται απέναντι σε υπαρξιακά και κοινωνικά ερωτήματα και ζητήματα με βάση τη ζωή και το έργο του Χριστού.• Να εντοπίζουν στα ευαγγελικά κείμενα παραδείγματα της στάσης που τήρησε ο Χριστός έναντι της πολιτικής εξουσίας κατά την επίγεια παρουσία του.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – Β' ΛΥΚΕΙΟΥ		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες μπορούν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες όπως:
Εκκλησία – Λατρεία – Αγία Γραφή	Πεντηκοστή και Εκκλησία	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τον τρόπο με τον οποίο το Άγιο Πνεύμα ενεργεί μέσα στην ιστορική πορεία της Εκκλησίας. • Να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της Εκκλησίας ως Σώματος του Χριστού, με βάση άρθρο του Συμβόλου της Πίστεως: «Εις Μίαν, Αγίαν...». • Να εξηγούν με ποιον τρόπο η ενότητα της Εκκλησίας, η οποία θεμελιώνεται στην ενότητα των Προσώπων της Αγίας Τριάδας, αποτελεί πρότυπο για την κοινωνική ζωή των ανθρώπων.
	Οι Σύνοδοι: Το στόμα και η συνείδηση της Εκκλησίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τον συνοδικό θεσμό ως θεματοφύλακα της ορθόδοξης πίστης. • Να επισημαίνουν τη σημασία των αποφάσεων των Οικουμενικών Συνόδων για την ενότητα της Εκκλησίας. • Να αναγνωρίζουν τις αρχές της δημοκρατίας στο συνοδικό σύστημα της Εκκλησίας.
	Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η αποστολή του.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τον χαρακτηρισμό του Ορθόδοξου Πατριαρχείου ως «Μητέρας Εκκλησίας» και ως εγγυητή της ενότητας του ορθόδοξου κόσμου. • Να αναφέρουν παραδείγματα με τα οποία φανερώνεται η πολυδιάστατη αποστολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου, καθώς και το στίγμα της παρουσίας του στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος.
	Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος του 2016.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν τις θεολογικές προϋποθέσεις του «ίνα πάντες ἔν ὡσι». • Να αποτιμούν την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο του 2016 ως ελπιδοφόρο γεγονός για την ενότητα και την πορεία της Εκκλησίας, καθώς και τη σημασία των Αποφάσεών της για ολόκληρο τον κόσμο. <p>Να επιχειρηματολογούν υπέρ της ανάγκης να εκσυγχρονίζεται ο λόγος της Εκκλησίας ως ανανέωση της παράδοσής της.</p>
	Αγία Γραφή: Η πρόσκληση του Θεού στον άνθρωπο για μια νέα ζωή, χωρίς τέλος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν ότι η Αγία Γραφή προκύπτει από την παράδοση της Εκκλησίας και ότι η αυθεντική παράδοση αποτυπώνεται στην Αγία Γραφή. • Να προσδιορίζουν την αποστολή της Εκκλησίας για τη σωτηρία του κόσμου. • Να ανακαλύπτουν την επικαιρότητα των ζητημάτων που πραγματεύεται η Αγία
Εκκλησία – Λατρεία – Αγία Γραφή		

		Γραφή ως προς τις προκλήσεις που συναντούν οι νέοι στο περιβάλλον τους σήμερα.
	Η είσοδος στην Εκκλησία: Το Μυστήριο του Βαπτίσματος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συσχετίζουν το Μυστήριο του Βαπτίσματος με την είσοδο του ανθρώπου στην Εκκλησία ως μέλους του Σώματος του Χριστού. • Να εξηγούν τα βασικά σημεία από τη θεολογία του Μυστηρίου του Βαπτίσματος και τη σημασία τους για τη ζωή του πιστού (προϋποθέσεις και υποχρεώσεις)
	Το κέντρο της ζωής της Εκκλησίας: Η Θεία Ευχαριστία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τη λατρευτική σύναξη ως αδιάκοπη ευχαριστιακή κοινωνία με τον Τριαδικό Θεό και τον συνάνθρωπο. • Να αναγνωρίζουν ότι στη Θεία Ευχαριστία οι πιστοί προγεύονται τη Βασιλεία του Θεού και τα έσχατα, παρά τις αντιξοότητες του παρόντος κόσμου.
	Ο χριστιανικός ναός και οι γιορτές της Εκκλησίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν γιατί ο ορθόδοξος ναός αποτελεί συμβολική απεικόνιση όλου του κόσμου. • Να προσδιορίζουν πώς οι γιορτές της Εκκλησίας επιδρούν στην προσωπική, εκκλησιαστική και κοινωνική ζωή των ανθρώπων.
	Ορθόδοξη εικονογραφία και μουσική: Καρποί της λειτουργικής ζωής.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν τη σχέση της εικονογραφικής και μουσικής έκφρασης της Εκκλησίας με τον πολιτισμό και την κοινωνική ζωή. • Να εξετάζουν τη δυναμική της εκκλησιαστικής εικονογραφίας και μουσικής με βάση τις αναπαραστάσεις της σύγχρονης ζωής.
Βασιλεία του Θεού (μεταμόρφωση, εσχατολογία)	Από τη δημιουργία στην αναδημιουργία του ανθρώπου και του κόσμου.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τις σημαντικότερες φάσεις της ιστορίας της Θείας Οικονομίας από τη δημιουργία του ανθρώπου και του κόσμου έως την αποκατάσταση και την ανακαίνισή τους. • Να διακρίνουν τον ευθύγραμμο ιστορικό χρόνο από τον λειτουργικό χρόνο της Εκκλησίας με έμφαση στο χρονικό επίρρημα «Σήμερον».
Βασιλεία του Θεού (μεταμόρφωση, εσχατολογία)	Η Βασιλεία του Θεού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναλύουν με θεολογικά κριτήρια το περιεχόμενο της έννοιας «Βασιλεία του Θεού». • Να περιγράφουν, με βάση το βιβλικό κείμενο της Επί του Όρους Ομιλίας, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα εκείνων που συμμετέχουν στη Βασιλεία του Θεού.
	Η Μεταμόρφωση του Χριστού ως φανέρωση της Βασιλείας του Θεού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τη βιβλική θέση πως η Μεταμόρφωση του Χριστού αποτελεί δυναμική φανέρωση της Βασιλείας του Θεού (Μκ. 9,1).

		<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν σημεία συνάντησης ανάμεσα στη διδασκαλία της Εκκλησίας για τη Μεταμόρφωση του Χριστού και την πανανθρώπινη ανάγκη και αίτημα της «μεταμόρφωσης» του ανθρώπου και του κόσμου, όπως αποτυπώνεται στον κοινωνικό και πολιτισμικό βίο (π.χ. λογοτεχνία, κινηματογράφος κ.λπ.). • Να αποτιμούν τη διδασκαλία της Εκκλησίας σχετικά με το ότι η αδικία που υπάρχει στον κόσμο πηγάζει από τον εγωισμό του ανθρώπου και ότι το πρώτο βήμα για μια ουσιαστική μεταμόρφωση του ανθρώπου είναι η επανάσταση εναντίον του εαυτού του.
	Η θέωση και το πλήρωμα της Βασιλείας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τον όρο «θέωση» ως πλήρωση του «καθ' ομοίωση», ως τελείωση της κοινωνίας με τον Θεό διά του Ιησού Χριστού εν Αγίω Πνεύματι. • Να προτείνουν τρόπους σύνδεσης του δυναμικού χαρακτήρα της θεωτικής πορείας με τον παρόντα κόσμο και τις προκλήσεις του.
Ορθόδοξη Εκκλησία και δημόσιος χώρος	Η Ορθοδοξία και ο διάλογος με τον άλλον.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εμβαθύνουν στη βεβαιότητα πως όλοι οι άνθρωποι είναι παιδιά του Θεού προσκεκλημένοι στη νέα πραγματικότητα της Βασιλείας του. • Να προσδιορίζουν τις βασικές πτυχές της ορθόδοξης χριστιανικής διδασκαλίας για τον άλλον (ξένος-μετανάστης-πρόσφυγας) στη σύγχρονη εποχή. • Να ανακαλύπτουν τη σημασία που έχει ο διάλογος για την Ορθόδοξη Εκκλησία ως έκφραση έμπρακτης αγάπης στο πλαίσιο της ζωής τους αλλά και της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης εποχής.
	Ιεραποστολή στα πέρατα του κόσμου.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναλύουν τη σημασία της ορθόδοξης χριστιανικής μαρτυρίας ως γεγονότος ευαγγελισμού των εθνών και επανευαγγελισμού των χριστιανών. • Να αξιολογούν το οικουμενικό όραμα της Εκκλησίας ως συνέχεια του έργου που εγκαινίασε ο Χριστός για τη σωτηρία όλων των ανθρώπων.
	Ορθοδοξία και ανθρωπισμός.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποτιμούν τις βασικές θέσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας για το ανθρώπινο πρόσωπο. • Να διακρίνουν την ορθόδοξη θεολογική προσέγγιση από τις αρχές του ανθρωπισμού αναφορικά με την έννοια του προσώπου.
	Εκκλησία, πολιτεία και πολιτική.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ανακαλύπτουν τις βασικές θέσεις της ορθόδοξης θεολογίας για την πολιτική και την εξουσία μέσα από βιβλικά και εκκλησιαστικά κείμενα.

		<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν διαστάσεις της ευθύνης που φέρουν οι χριστιανοί για τη μεταμόρφωση της κοινωνίας.
<p>Η χριστιανοσύνη ανά τον κόσμο και δημόσιος χώρος</p>	<p>Η Καθολική Εκκλησία.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποτιμούν τον ρόλο σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο σύγχρονων θεολογικών κινήσεων που αναπτύχθηκαν μέσα στους κόλπους της Καθολικής Εκκλησίας • Να αναγνωρίζουν την παρουσία των Καθολικών στην Ελλάδα,
	<p>Προτεσταντικές Εκκλησίες/ Ομολογίες.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν το περιεχόμενο βασικών θεολογικών αρχών με τις οποίες επέδρασε ο προτεσταντισμός στη σύγχρονη πολιτική και οικονομική σκέψη της Ευρώπης και επηρεάζουν τη ζωή ενός προτεστάντη σήμερα. • Να διακρίνουν την παρουσία των σύγχρονων Προτεσταντικών Εκκλησιών/Ομολογιών στην Ελλάδα σήμερα.
	<p>Αρχαίες Ανατολικές Εκκλησίες.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής των αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών σε περιβάλλοντα μη χριστιανικά. • Να προσδιορίζουν το ιστορικό πλαίσιο της γενοκτονίας των Αρμενίων και των διώξεων που υπέστησαν οι αρχαίες Ανατολικές Εκκλησίες στα νεότερα χρόνια.
	<p>Ο οικουμενικός διάλογος.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν τις προοπτικές που προκύπτουν κατά τη συνεργασία και τον διάλογο των χριστιανικών Εκκλησιών – Ομολογιών. • Να αναλύουν τη σημασία που έχει ο οικουμενικός διάλογος για το μέλλον της Ευρώπης.
<p>Θρησκείες και δημόσιος χώρος: Προσεγγίζοντας την ποικιλομορφία του θρησκευτικού φαινομένου στις κοινωνίες του μοντέρνου κόσμου</p>	<p>Ιουδαϊσμός.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την παρουσία των Εβραίων στην Ελλάδα και τη συμβολή τους στην πρόοδο της ελληνικής κοινωνίας. • Να διακρίνουν τις ποικίλες τάσεις ζωής, τις ανθρωπιστικές αξίες και την επίδραση των κλάδων του ιουδαϊσμού στον σύγχρονο κόσμο (π.χ. ορθόδοξος ιουδαϊσμός). • Να εξηγούν τη σημασία του Ολοκαυτώματος και την αναγκαιότητα διατήρησής του στη μνήμη της ανθρωπότητας.
	<p>Ισλάμ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποτιμούν την παρουσία των μουσουλμάνων στην Ευρώπη και τις ευκαιρίες αλλά και δυσκολίες που προκύπτουν από τη συνάντησή τους με έναν πλουραλιστικό κόσμο. • Να διερευνούν θέσεις που αναπτύχθηκαν στους κόλπους του ισλάμ σχετικά με τα ζητήματα της ειρήνης και της βίας.
	<p>Ινδουισμός.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν τη σημασία που έχουν οι κάστες, καθώς και οι σχετικές

		<p>θρησκευτικές διατάξεις για την κοινωνική ζωή των Ινδών που ζουν στην Ευρώπη.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν την επίδραση που άσκησε η ινδουιστική διδασκαλία στον σύγχρονο κόσμο ως προς την καλλιέργεια της μη βίας.
	Βουδισμός.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποδίδουν με δικά τους λόγια βασικές πτυχές της διδασκαλίας του βουδισμού για την ψυχή, την κυκλική αντίληψη της ζωής και τη λύτρωση. • Να αναλύουν την επίδραση που άσκησαν στον ευρωπαϊκό χώρο ρεύματα πνευματικότητας του βουδισμού.
	Κινέζικα – Ιαπωνικά θρησκευάματα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τα κύρια χαρακτηριστικά της κοινής και της λαϊκής κινεζικής θρησκείας (κομφουκιανισμός, ταοϊσμός, κινεζικός βουδισμός), όπως αυτά εμφανίζονται στον σύγχρονο κόσμο. • Να αναγνωρίζουν επιρροές των ιαπωνικών θρησκευμάτων και του πολυθεϊσμού στο ελληνικό και στον ευρωπαϊκό πολιτισμικό και κοινωνικό πεδίο.
	Διαθρησκειακός διάλογος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν τις βασικές θέσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας για τις άλλες θρησκείες στην ιστορία. • Να ανακαλύπτουν όψεις του διαθρησκειακού διαλόγου, όπως υλοποιείται σήμερα, και πώς αυτός μπορεί να επιδρά στην προσωπική και συλλογική ζωή των πιστών και των ανθρώπων γενικότερα.
	Νέα θρησκευτικά κινήματα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διερευνούν διαστάσεις του θρησκευτικού χαρακτήρα των νέων θρησκευτικών κινήματων. • Να αξιολογούν την επίδραση των ιδεών και της διδασκαλίας των νέων θρησκευτικών κινήματων στη σύγχρονη κοινωνία.
Θρησκείες και δημόσιος χώρος: Προσεγγίζοντας την ποικιλομορφία του θρησκευτικού φαινομένου στις κοινωνίες του μοντέρνου κόσμου	Αθεΐα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποδίδουν το περιεχόμενο βασικών εννοιών του αγνωστικισμού και της αθεΐας. • Να αποτιμούν την επίδραση της αθεΐας στη διαμόρφωση ιδεών και στάσεων ζωής.
Θρησκείες και Δημόσιος χώρος: Το θρησκευτικό φαινόμενο ως δομικό στοιχείο του σύγχρονου πολιτισμού	Θρησκείες και ανθρώπινα δικαιώματα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποτιμούν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι θρησκείες ως προς το ζήτημα της διαφύλαξης ή της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
	Θρησκεία και βία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ανακαλύπτουν τα χαρακτηριστικά της «θρησκευτικής βίας» στον δημόσιο χώρο ως ένα είδος παρερμηνείας της θρησκευτικής πίστης.

		<ul style="list-style-type: none">• Να αξιολογούν τον θετικό και τον αρνητικό ρόλο των θρησκειών σε σχέση με τη διαχείριση φαινομένων καθημερινής βίας (bullying, υποτίμηση του «άλλου», του «διαφορετικού»).
	Θρησκεία και φυσικό περιβάλλον.	<ul style="list-style-type: none">• Να αξιολογούν στοιχεία θρησκευτικών διδασκαλιών για το περιβάλλον ή παραδείγματα δράσης θρησκευτικών εκπροσώπων, με τα οποία καταδεικνύεται η ευαισθησία των θρησκειών ως προς την προστασία της φύσης.• Να αναγνωρίζουν την ευθύνη των πιστών των θρησκειών για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.
	Θρησκεία και τέχνη.	<ul style="list-style-type: none">• Να εντοπίζουν μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας, στις οποίες αποτυπώνεται η σχέση του ανθρώπου με το Ιερό.• Να αξιολογούν την αμφίδρομη σχέση μεταξύ τέχνης και θρησκείας.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:
Χριστιανική ζωή (Ζωή και θάνατος)	Το ήθος της «Εν Χριστώ» ζωής.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διερευνούν τους όρους «ήθος», «ηθική», «ηθικολογία», «ηθικισμός» και «αρετή». • Να αναλύουν θεμελιώδεις διαστάσεις του ορθόδοξου χριστιανικού ήθους.
	Το νόημα της αληθινής ζωής.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν ερωτήματα για το νόημα, τον σκοπό και το περιεχόμενο της ζωής του ανθρώπου στον σύγχρονο κόσμο. • Να ερμηνεύουν, με βάση τους «Μακαρισμούς», τα κριτήρια που χρησιμοποιεί η Εκκλησία για να ορίσει το περιεχόμενο της έννοιας «μακάριος». • Να περιγράφουν τις προοπτικές που ανοίγει η διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την ειρήνη, τη συνύπαρξη, την ισότητα, τη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη στη σύγχρονη καθημερινότητα.
	Ο άνθρωπος ως ψυχοσωματική ενότητα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τη σημασία που αποδίδει η Ορθόδοξη Εκκλησία στην ιερότητα της ψυχής και του σώματος. • Να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στον σεβασμό προς το ανθρώπινο σώμα και τις διάφορες μορφές ειδωλοποίησής του.
	Το Μυστήριο της αγάπης: Ο Γάμος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν για ποιον λόγο, σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας, ο γάμος απεικονίζει τη σχέση Χριστού και Εκκλησίας. • Να επιχειρηματολογούν υπέρ της άποψης πως ο έρωτας και η αγάπη νοηματοδοτούνται ως έξοδος του ανθρώπου από τον εγωισμό του και ολοκληρωτικό δόσιμο στον άλλο. • Να προσεγγίζουν θεολογικά τη θέση της Εκκλησίας ότι οι ψυχοσωματικές σχέσεις μέσα στον γάμο έχουν νόημα ως σχέσεις αναφοράς προς τον Θεό. • Να προσδιορίζουν την τεκνοποιία και την ανατροφή των παιδιών ως τεκνοποιία κατάφαση του ανθρώπου στο δημιουργικό έργο του Θεού.
Χριστιανική ζωή (Ζωή και θάνατος)	Ο σεβασμός της ανθρώπινης ύπαρξης.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν με επιχειρήματα την άποψή τους αναφορικά με τη θέση πως το δικαίωμα του ανθρώπου στη ζωή αποτελεί για την Εκκλησία ύψιστο αγαθό, αλλά και σημαίνουν κοινωνικό ζήτημα στον σύγχρονο κόσμο. • Να ανιχνεύουν περιπτώσεις περιφρόνησης του ανθρώπου και της

Χριστιανική ζωή (Ζωή και θάνατος)		<p>αξιοπρέπειάς του, όπως οι ποικίλες καταχρήσεις που οδηγούν στον θάνατο.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να προσεγγίζουν τα ηθικά διλήμματα που αφορούν την ευθανασία, τη θανατική ποινή, την αυτοκτονία, τον φόνο, την ευγονική κ.ά. με βάση την ορθόδοξη ηθική διδασκαλία για την ιερότητα του ανθρώπινου προσώπου, τον σεβασμό του σώματος, την αυτοθυσία κ.ά.
	Η ζωή και ο θάνατος στη διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν την προσωπική τους άποψη απέναντι σε ερωτήματα υπαρξιακού προβληματισμού (όπως π.χ. γιατί υπάρχει ο θάνατος, γιατί δεν εξουδετερώνεται, τότε θα εξαλειφθεί;). • Να αντιπαραβάλλουν θέσεις της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και άλλων θρησκειών για τη ζωή μετά τον θάνατο με τη διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας. • Να αποσαφηνίζουν την ορθόδοξη διδασκαλία για τον σωματικό και τον πνευματικό θάνατο.
	Η νίκη πάνω στη φθορά και στον θάνατο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να προσεγγίζουν το γεγονός της Ανάστασης ως νίκη της ζωής πάνω στον θάνατο. • Να αξιολογούν με επιχειρήματα εσφαλμένες αντιλήψεις για τη μετά θάνατον ζωή, με κριτήριο τη βιβλική θεώρηση για το πρόσωπο του Χριστού. • Να αποτιμούν πτυχές της διδασκαλίας της Εκκλησίας για την τελική κρίση και την αιώνια ζωή. • Να αναδεικνύουν διαστάσεις της διδασκαλίας της Εκκλησίας στις οποίες γίνεται λόγος για την ψυχοσωματική αποκατάσταση του ανθρώπου στη Βασιλεία του Θεού.
	Εκκλησία και τεχνοηθική.	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρουσιάζουν τη θέση της Εκκλησίας σχετικά με τη χρήση της τεχνολογίας και των επιτευγμάτων της στην ανθρώπινη ζωή. • Να αξιολογούν με χριστιανικά κριτήρια τα επιτεύγματα της τεχνητής νοημοσύνης και των ευφυών μηχανών. • Να διακρίνουν κινδύνους υποτίμησης της αξιοπρέπειας και της ελευθερίας του ανθρώπινου προσώπου από την κακή χρήση της τεχνολογίας.
	Βιοηθικοί προβληματισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Να διασαφηνίζουν τις βασικές αρχές και τον σκοπό που υπηρετεί ο επιστημονικός κλάδος της βιοηθικής ως το πεδίο συνάντησης διαφορετικών επιστημών. • Να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των θεωρήσεων της βιοτεχνολογίας και της Εκκλησίας, για το ζήτημα της ζωής και του θανάτου.

		<ul style="list-style-type: none"> • Να διερευνούν μέσα από το πρίσμα της χριστιανικής ηθικής τα ζητήματα της ευθανασίας, των μεταμοσχεύσεων, καθώς και των γενετικών εξετάσεων.
	Βιοτεχνολογία και ζωή.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν το περιεχόμενο του όρου βιοτεχνολογία. • Να εξετάζουν τα ηθικά διλήμματα που αφορούν τη σύγχρονη βιοτεχνολογία, σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο δεοντολογίας και τα πορίσματα της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής. • Να εκφράζουν συλλογισμούς με θεολογικά κριτήρια, που αντλούνται από επίσημα κείμενα της Εκκλησίας της Ελλάδος, για τα σύγχρονα βιοτεχνολογικά επιτεύγματα.
Θρησκείες και Δημόσιος χώρος: Το θρησκευτικό φαινόμενο ως δομικό στοιχείο του σύγχρονου πολιτισμού	Θρησκεία και Επιστήμη Α': Η θρησκεία σε διάλογο με τις επιστήμες: Το παράδειγμα της Βιοηθικής.	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατονομάζουν τα βιοηθικά διλήμματα που προκύπτουν από τις εφαρμογές και τα επιτεύγματα της γενετικής. • Να αναλύουν τον θρησκευτικό λόγο που αναπτύσσεται στο πλαίσιο του διεπιστημονικού διαλόγου πάνω σε ζητήματα βιοηθικής.
	Θρησκεία και Επιστήμη Β': Η θρησκεία σε διάλογο με την τεχνολογία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι θρησκευτικές αντιλήψεις στη διαμόρφωση προβληματισμών σχετικά με τα διλήμματα που προκύπτουν λόγω των επιτευγμάτων της τεχνολογίας και της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης (ρομποτική, τεχνητή νοημοσύνη). • Να περιγράφουν το ανθρωποκέντρο των σύγχρονων τεχνολογικών επιτευγμάτων, ως μετα-άνθρωπο, και τι αυτό σημαίνει για τη σχέση του ανθρώπου με το ιερό.

Το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών θα εφαρμοστεί πιλοτικά - σε συνδυασμό με τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών - σε όλα τα Πρότυπα και Πειραματικά Γενικά Λύκεια της χώρας κατά το σχολικό έτος 2022-2023. Η περαιτέρω εφαρμογή του θα ορισθεί με νέα υπουργική απόφαση.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 30 Ιανουαρίου 2023

Η Υφυπουργός

ΖΩΗ ΜΑΚΡΗ